

Серажим В. И.

к.э.н., доцент НТУУ «КПИ»

Балюк Е. Ю.

студентка ФММ НТУУ «КПИ»

ЭКСПОРТНО-ИМПОРТНАЯ ПОЛИТИКА УКРАИНЫ

В работе раскрыто состояние экспортно-импортной деятельности Украины как основы социально-экономического развития государства, предложены составляющие относительно активной экспортной политики, мероприятия по активной импортной политике, определены правовые режимы для товаров, что импортируется из государств-членов ВТО.

Ключевые слова: экспортная политика, импортная политика, конкурентоспособность, внешнеэкономическая деятельность, внешнеэкономическая политика.

Serajum V. I.

c.e.s., associate professor NTYY «KPI»

Baliuk E. J.

student FMM NTYY «KPI»

EXPORT-IMPORT POLICY OF UKRAINE

The state of export-import activity of Ukraine as bases of socio-economic development of the state is In-process exposed, constituents are offered in relation to an active export policy, measures on the active imported policy, certainly legal modes for commodities, that is imported from the states-members of WTO.

Keywords: export policy, imported policy, competitiveness, foreign economic activity, external economic policy

---

Тюленева Ю.В.

к.е.н., старший викладач НТУУ «КПИ»

Гуменюк В.В.

студент ФММ НТУУ «КПИ»

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ

В цій статті розглянуті суть, причини та наслідки розвитку тіньової економіки, а також запропоновані шляхи подолання цієї проблеми.

Ключові слова: тіньова економіка, тінізація, детінізація, податки.

Вступ. Тіньова економіка – основний негативний фактор, що гальмує розвиток економіки і знижує рівень конкурентоспроможності України. Тіньова економіка – це економічна діяльність, яка не відображається в обліку

та звітності суб'єктів підприємницької діяльності, а також не враховується і не контролюється державними органами і спрямована на отримання неконтрольованого державою доходу, шляхом порушення чинного законодавства, від якої держава не одержує податкових надходжень. Дана тема є дуже актуальною на сьогоднішній день, оскільки розвиток тіньової економіки згубно впливає на розвиток «здорової» економіки, тим більше в період кризи значно збільшилася кількість тіньовиків.

Постановка задачі. Тіньова економіка несе за собою масу негативних факторів як для окремого громадянина, так і для економіки держави в цілому. Зі сторони працівника, який отримує заробітну плату в конверті – це і не нарахування пенсії, і соціальна незахищеність. Зі сторони держави – це не надходження податків до бюджету та цільових фондів. Та й самому підприємцеві від цього неспокійно на душі – будь-яка перевірка і в нього будуть великі проблеми. На жаль, на сьогоднішній день так працює більше половини економіки України – запевняють експерти, тому постійно виникає дефіцит бюджету і ми просимо допомоги у МВФ. Що ж змушує підприємців йти в «тінь»? З'ясуємо причини розвитку та наслідки тіньової економіки і запропонуємо шляхи подолання цього негативного явища.

Результати. Виділяються дві форми тіньової економіки – це ухиляння від оподаткування різними способами і виробництво та реалізація товарів та послуг антигромадського характеру (наркобізнес, проституція, незаконна торгівля зброєю). Чим нижчий рівень розвитку економіки, чим більший її спад, тим більше зростає податковий тиск на підприємство або дрібного, індивідуального виробника.

В Україні і Верховна Рада і уряд переступили межу оптимальності, бо сьогодні всі підприємці вимушені віддавати у вигляді податків 60–70% свого доходу і ще плюс до них нарахування на заробітну платню і собівартість продукції, що у результаті значно перевищує об'єм сумарного доходу. А це негативно позначається на створенні одного з основних елементів функціонування підприємства – прибутковості, що тільки і може забезпечити його розвиток. В результаті посилюються неплатежі, відбуваються затримки з виплатою зарплати, різко збільшуються бартерні операції. Такі перекося в економіці не можуть відбуватися безслідно як для підприємців, так і для держави, тим більше що саме законодавча основа держави, перш за все і провокує прагнення більшості платників податків йти в тінь від непомірних поборів. Аналіз формування ВВП розкриває істотні недоліки цього процесу, бо із збільшенням податкового навантаження в прямій залежності зменшуються податкова складова наповнення бюджету, що свідчить про порушення рівня оптимальності.

Тіньова економіка породжується також низкою економічних, соціально-політичних та інших причин. Головною економічною причиною існування тіньової економіки у нашій країні є панування командно-адміністративних методів управління економікою, яке все ще триває. Політика тотальних адміністративних заборон, характерна для нашої економіки, обумовлює надмірне розростання адміністративного апарату, його бюрократизації та

корумпованість, сковає ініціативу та самодіяльність. Для розв'язання багатьох проблем, що виникають у зв'язку із заборонами та обмеженнями, бізнесменам потрібні готівкові гроші, які нагромаджуються у величезних кількостях і «ходять» поза банківською системою, що зменшує податкові надходження до бюджету й розкручує інфляційні процеси.

До числа об'єктивних економічних причин існування тіньової економіки слід віднести й суперечності в системі розподільних відносин. Економіка з переваженням розподільчого характеру при відсутності об'єктивних критеріїв розподільчих відносин обов'язково викликає тіньові явища. Створення нерівних (неоднакових) умов для різних суб'єктів економічної діяльності (квоти, пільги) є однією з економічних причин розвитку тіньової економіки. Низький рівень державного і суспільного контролю в офіційній економіці, недосконалість податкової системи та політики – одні з найголовніших причин тіньової економіки.

У соціально-політичній сфері існує також низка причин активізації тіньової економіки. По-перше, це нестабільність політичної обстановки. Підприємці-тіньовики вдаються до підкупів органів управління та влади, щоб забезпечити свої інтереси. По-друге, це недооцінка суспільної небезпеки її існування, неадекватність форм і методів діяльності правоохоронних органів у зв'язку з якісними в економічній злочинності.

До причин морального плану, що обумовлюють підйом тіньової економіки, можна віднести ослаблення деяких соціальних і моральних інститутів, що передусім пов'язано із змінами поглядів на цінності морального характеру, які обумовлюють мотивацію негативних відхилень від установлених у суспільстві норм поведінки.

Також можна відзначити такі важливі причини розвитку тіньової економіки як неефективність управління державною власністю і захисту прав власників, незбалансованість державної регуляторної політики, недосконалість бюджетної політики, недоліки у діяльності судової влади, корупція та інші.

Зазначені причини «тіні» призводять до негативних наслідків в офіційному економічному секторі, серед яких:

- скорочення внутрішніх інвестиційних ресурсів в Україні через ускладнення відкритого витрачання тіньовими структурами прихованих від оподаткування доходів та їх відплив за кордон;

- негативний вплив на зростання рівня криміналізації суспільства через збільшення кількості економічних злочинів;

- недієвість управлінських рішень внаслідок відсутності повної та об'єктивної офіційної інформації про розвиток економічних процесів в Україні;

- втрата податкових надходжень до бюджету, і як результат – ускладнення виконання фінансових зобов'язань держави;

- зменшення інтересу потенційних стратегічних інвесторів до українських підприємств, що значно гальмує процеси приватизації та фінансового оздоровлення виробництва.

Детінізація економіки – це цілісна система заходів, спрямована передусім на викорінення причин та передумов виникнення виявив тіньової економіки.

Стратегічною метою детінізації економіки є істотне зниження рівня тінізації шляхом створення сприятливих умов щодо залучення тіньових капіталів до легальної економіки та примноження національного багатства. Подальше обмеження впливу чинників тінізації економіки не може базуватися лише на силових методах, які приносять тимчасовий ефект. Каральні дії, якщо вони не підкріплені комплексними заходами щодо створення сприятливого економічного середовища і поширення правової культури, сьогодні неефективні.

Максимальне залучення в національну економіку коштів, які можуть бути отримані від детінізації економіки та легалізації доходів, прихованих від надмірного оподаткування, у т.ч. вивезених за кордон, можливе лише за послідовної реалізації державою комплексу заходів щодо:

- створення умов для легалізації зайнятості;
- сприяння розвитку банківської системи та забезпечення ефективної діяльності фінансових ринків;
- скорочення рівня монополізації виробництва та розвитку конкурентного середовища;
- підвищення ефективності державного нагляду та контролю за підприємницькою діяльністю шляхом застосування економічних механізмів майнової відповідальності та банкрутства з одночасним обмеженням повноважень державних регулятивних органів щодо адміністративного втручання у господарську діяльність підприємств;
- посилення захисту права власності та майнових прав держави;
- забезпечення прозорості діяльності органів виконавчої влади;
- підвищення ефективності системи управління корпоративними правами;
- правового забезпечення процесу легалізації (амністії) доходів, отриманих внаслідок приховування від надмірного оподаткування.

Висновки. Отже, ми з'ясували, що головними причинами розвитку тіньової економіки є важкий податковий тягар, політична нестабільність та недосконалість та неефективність управління державою загалом. Тіньова економіка в Україні складає понад 50% ВВП, що дуже негативно впливає на розвиток держави. Насамперед це втрата надходжень до державного бюджету і, як наслідок, зростання внутрішнього та зовнішнього боргу країни.

Тому вирішення проблеми тінізації потребує узгоджених зусиль держави у багатьох сферах державної політики.

Перелік посилань

1. В'ячеслав Дедекаєв . Стратегічний аналіз. Конспект лекцій / за ред. Дедекаєва – К.: «МП Леся», 2005.– 188с
2. Шмаль О.В. Ухилення від оподаткування шляхом зловживань суб'єктивним податковим правом / Науковий вісник академії ДПСУ,4 (31) – 2005. С – 261 .

3. Базилюк А.В., Коваленко О.С. Тіньова економіка в Україні. – К.: НАЕІ Мінекономіки України, 1998.
4. Шелудько Н. М. Проблеми тіньової економіки в Україні // Фінанси України. – 2002. – №9.
5. А. Єрмоленко. // Політика і час. 5.2004р.
6. А.В. Скрипник. Державне регулювання економіки. ЦУ 2002.

Тюленева Ю. В.

к.э.н., старший преподаватель НТУУ «КПИ»

Гуменюк В. В

студент ФММ НТУУ «КПИ»

ТЕНЕВАЯ ЭКОНОМИКА УКРАИНЫ

В этой статье рассмотрены сущность, причины и последствия развития теневой экономики, а также предложены пути преодоления этой проблемы.

Ключевые слова: теневая экономика, тенизация, детенизация, налоги.

Tuleneva J. V.

c.e.s., senior teacher NTUU «KPI»

Humenyuk V. V.

student FMM NTUU «KPI»

THE SHADOW ECONOMY OF UKRAINE

In this article the nature, causes and consequences of the shadow economy, and suggested ways to overcome this problem.

Keywords: shadow economy, toning, legitimizing, taxes.

Хринюк С.О.

к.е.н., доцент НТУУ «КПИ»

Шулькевич В.В.

студент ФММ НТУУ «КПИ»

ЕКОЛОГІЧНІ ЗБИТКИ В ЕКОНОМІЦІ

В даній статті розглядаються екологічні порушення від економіки та класифікація економічних та екологічних збитків. Треба зазначити, що екологічні збитки не можна розглядати окремо від економіки, економіка та екологія мають дуже тісний взаємозв'язок та впливають одне на одного.

Ключові слова: екологічні збитки, класифікація, навколишнє середовище, економічні збитки.